

Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme isikutunnistuse riigilõiv

Nii Euroopa Komisjon kui ka õiguskantsler on leidnud, et Eestis kehtestatud Euroopa Liidu (EL) kodaniku perekonnaliikmetelt isikutunnistuse eest võetav riigilõiv on vastuolus Euroopa Liidu õigusega.

Siseministeerium on välja töötanud kodakondsuse seaduse muutmise seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, millega muuhulgas muudetakse riigilõivu seaduse (RLS) § 271 lõikeid 2 ja 3, sest direktiivi 2004/38/EÜ artikli 25 lõikes 2 on sätestatud, et kõik direktiivi artikli 25 lõikes 1 nimetatud dokumendid antakse välja tasuta või sellise tasu eest, mis ei ületa liikmesriigi kodanikelt samalaadsete dokumentide väljaandmise eest võetavat tasu.

RLS-i § 271 lõikes 1 on sätestatud, et EL-i kodaniku alalise elamisõiguse registreerimise taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 45 eurot. Eesti kodaniku isikutunnistuse väljaandmise taotluse läbivaatamise eest tuleb üldjuhul tasuda riigilõivu 45 eurot ja välisesinduses 75 eurot (RLS-i § 272 lõike 1 esimene lause). Kehtiva RLS-i kohaselt tuleb EL- i kodaniku perekonnaliikme tähtjalise elamisõiguse taotluse, tähtjalise elamisõiguse pikendamise taotluse või alalise elamisõiguse registreerimise taotluse läbivaatamise eest tasuda riigilõivu 115 eurot ja välisesinduses 145 eurot (RLS-i § 271 lõiked 2 ja 3).

Euroopa Komisjon vastas 8. mail 2025 SOLVIT-i keskusele peale alalise elamisõiguse sisustamise küsimuse ka direktiivi 2004/38/EÜ artikli 25 lõike 2 tõlgendamise ja riigilõivu suurust puudutavate küsimuste kohta. Komisjon märkis, et selles sättes viidatud mõistet „tasu“ tuleb mõista kui kogu kulu, mis seonduv elamisloakaardi saamisega. Komisjon leidis, et elamisloakaardid on direktiivi 2004/38/EÜ tähenduses võrreldavad riiklike isikut tõendavate dokumentidega (ID-kaartidega), arvestades neid iseloomustavaid omadusi. Kuna Eesti ID-kaartide väljaandmise eest tuleb tasuda 45 eurot, siis järelikult ei tohi ka elamisloakaartide väljaandmise eest võtta tasu rohkem kui 45 eurot. Niisiis on Euroopa Komisjon leidnud, et Eestis kehtestatud riigilõiv on vastuolus Euroopa Liidu õigusega.

Eeltoodust tulenevalt palusime Politsei- ja Piirivalveametil juhinduda kuni RLS-i eelnimetatud muudatuse jõustumiseni direktiivist 2004/38/EÜ ning võtta EL-i kodanike perekonnaliikmetelt tähtjalise elamisõiguse taotluse, tähtjalise elamisõiguse pikendamise taotluse või alalise elamisõiguse registreerimise taotluse läbivaatamise eest riigilõivu 45 eurot.

Eeltoodust tulenevalt palume Välisministeeriumil samuti edaspidi kuni RLS muudatuste jõustumiseni EL-i kodaniku perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse taotluse läbivaatamise eest võtta riigilõivu 75 eurot, nagu see on Eesti kodanike isikutunnistuse taotluste puhul. Samas võib Välisministeerium jätkata RLS § 271 lõike 4 alusel EL-i kodaniku perekonnaliikme elamisõigust tõendava dokumendi väljastamise eest välisesinduses 20 euro suuruse riigilõivu võtmist, kuna ka Eesti kodanikud peavad oma isikutunnistuse välisesinduses väljastamise eest maksma 20 euro suurust riigilõivu (RLS § 272 lg 20).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Joosep Kaasik
sisejulgeoleku asekanstler